

Polski Ład

Co zmienia się
w przepisach dotyczących

rozliczania składki
na ubezpieczenie
zdrowotne

od 1 stycznia 2022 r.

stan prawny na 1 stycznia 2023 r.

ZAKŁAD
UBEZPIECZEŃ
SPOŁECZNYCH

Spis treści

I.	Wstęp.....	3
II.	Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność.....	3
1.	Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – opodatkowanie na zasadach ogólnych	4
1.1.	Wysokość składki	4
1.2.	Miesięczna podstawa wymiaru	5
1.3.	Roczna podstawa wymiaru.....	10
1.4.	Okresy prowadzenia działalności, których nie uwzględnia się do ustalenia składki na ubezpieczenie zdrowotne	14
2.	Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych.....	15
2.1.	Miesięczna podstawa wymiaru	15
2.2.	Roczna podstawa wymiaru	19
2.3.	Okresy prowadzenia działalności, których nie uwzględnia się do ustalenia składek na ubezpieczenie zdrowotne	21
3.	Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – karta podatkowa	21
4.	Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – pozostałe osoby prowadzące działalność pozarolniczą i osoby współpracujące	22
III.	Wysokość składki zdrowotnej w przypadku prowadzenia kilku działalności – różne formy opodatkowania.....	23
1.	Miesięczna podstawa wymiaru składki w przypadku prowadzenia kilku działalności	23
2.	Roczna podstawa wymiaru składki w sytuacji prowadzenia kilku działalności	27
IV.	Roczne rozliczenie składki zdrowotnej.....	29
1.	Dopłata składki	29
2.	Zwrot nadpłaty.....	29
V.	Weryfikacja przez ZUS prawidłowości danych dotyczących form opodatkowania oraz wysokości przychodu/dochodu.....	30
VI.	Pozostałe zmiany	31
1.	Nowy tytuł ubezpieczenia – osoby powołane do pełnienia funkcji	31
2.	Obliczanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z uwzględnieniem obniżenia do wysokości zaliczki na podatek.....	34

3.	Nowe zwolnienie z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób prowadzących działalność gospodarczą	35
4.	Finansowanie składek od wynagrodzeń z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz wynagrodzeń nieujawnionych.....	36
VII.	Zasady składania dokumentów i opłacania składek.....	37
1.	Zasady składania dokumentów rozliczeniowych	37
2.	Nowe terminy składania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek	37
3.	Nowe wzory dokumentów rozliczeniowych	38
4.	Obowiązek przekazywania dokumentów rozliczeniowych	42
5.	Korekta dokumentów	42
	Podstawa prawna:.....	45

I. Wstęp

Od 1 stycznia 2022 r. obowiązują przepisy ustawy z dnia 29 października 2021 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2105), tzw. Polski Ład.

Ustawa ta wprowadza szereg zmian dotyczących:

- przepisów podatkowych,
- ustalania wysokości składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- zasad rozliczania składek.

Zmiany dotyczą w szczególności osób prowadzących pozarolniczą działalność. Są również zmiany dotyczące terminów rozliczania i opłacania składek czy sposobu finansowania składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń uzyskiwanych z tytułu nielegalnego zatrudnienia.

W dalszej części znajdziesz opis najistotniejszych zmian, które będą Cię dotyczyły jako płatnika składek.

II. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, które prowadzą pozarolniczą działalność

Od 1 stycznia 2022 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne ustalasz na odrębnych zasadach w zależności od tego, czy:

- prowadzisz działalność gospodarczą i do przychodów z tej działalności stosujesz opodatkowanie na zasadach ogólnych;
- prowadzisz działalność gospodarczą i do przychodów z tej działalności stosujesz ryczałt od przychodów ewidencjonowanych;
- prowadzisz działalność gospodarczą i do przychodów z tej działalności stosujesz kartę podatkową;
- prowadzisz inną niż wyżej wskazane pozarolniczą działalność albo współpracujesz przy prowadzeniu działalności.

W odniesieniu do dwóch pierwszych grup – czyli **osób, które prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą i do przychodów z tej działalności stosują opodatkowanie na zasadach ogólnych** albo **ryczałt od przychodów ewidencjonowanych** – wprowadzona została zasada rocznego rozliczenia składki na ubezpieczenie zdrowotne. Oznacza to, że składki nadal obliczasz co miesiąc od miesięcznej podstawy wymiaru, ale po zakończeniu roku ustalisz dodatkowo wysokość składki rocznej od rocznej podstawy jej wymiaru. Może to oznaczać, że w stosunku do sumy opłaconych

miesięcznie składek, obliczona składka roczna będzie wyższa lub niższa. Tym samym będziesz zobowiązany dopłacić powstałą różnicę lub wystąpić o zwrot nadpłaty.

1. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – opodatkowanie na zasadach ogólnych

1.1. Wysokość składki

Stopa procentowa składki na ubezpieczenie zdrowotne nie uległa zmianie i wynosi 9% [1]. Jednak nowe przepisy wprowadziły zmianę w przypadku osób, które osiągają przychody z działalności gospodarczej i **opłacają podatek dochodowy w formie podatku liniowego**.

Jeżeli prowadzisz pozarolniczą działalność i opłacasz podatek dochodowy w **formie podatku liniowego** [2] stopa procentowa składki na Twoje ubezpieczenie zdrowotne wynosi 4,9%. Wysokość ta obowiązuje, począwszy od rozliczeń składek za luty 2022 r.

Wyjątek

Jeżeli składka zdrowotna obliczona w ten sposób jest **niższa niż kwota 9% minimalnego wynagrodzenia** (od lutego 2023 r. do stycznia 2024 r. – 314,10 zł), musisz podnieść wysokość składki do tej kwoty. W tym przypadku obowiązującą dla Ciebie podstawą wymiaru składki jest kwota minimalnego wynagrodzenia (od lutego 2023 r. do stycznia 2024 r. 3 490 zł).

Przykład 1

Aneta prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną według zasad ogólnych (podatek liniowy) od 1 lutego 2023 r. Jej dochód z działalności gospodarczej w lutym wyniósł 4 000 zł, a w marcu 2022 r. – 6 000 zł.

Wyliczenie wysokości składki:

- za marzec 2023 r. – $4,9\% \times 4\,000\text{ zł} = 196\text{ zł}$
- za kwiecień 203 r. – $4,9\% \times 6\,000\text{ zł} = 294\text{ zł}$

Wyliczenie minimalnej miesięcznej wysokości składki w roku składkowym 02/2023–01/2024 wygląda następująco: $9\% \times 3\,490\text{ zł} = 314,10\text{ zł}$.

Należna do zapłaty składka na ubezpieczenie zdrowotne Anety wynosi:

- za marzec 2023 r. – 314,10 zł (podstawa wymiaru to 3 490 zł),

- za kwiecień 2023 r. – 294 zł (podstawa wymiaru to 6 000 zł).

1.2. Miesięczna podstawa wymiaru

Miesięczną podstawę wymiaru składki [3] dla Ciebie jako osoby, która **uzyskuje dochody z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów ustawy o PIT**, stanowi dochód uzyskany w miesiącu poprzedzającym miesiąc, za który opłacasz składkę.

Miesięczny dochód ustalasz następująco:

1. Dochód za pierwszy miesiąc jest różnicą między osiągniętymi przychodami a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów, w rozumieniu ustawy o PIT.
2. Dochód ustalony w ten sposób pomniejszasz o kwotę składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, które opłaciłeś w tym miesiącu – jeżeli nie zaliczyłeś ich do kosztów uzyskania przychodów.
3. Dochód za kolejne miesiące ustalasz jako różnicę między sumą przychodów (osiągniętych od początku roku) a sumą kosztów uzyskania tych przychodów (poniesionych od początku roku).
4. Dochód ustalony w ten sposób pomniejszasz o sumę dochodów ustalonych za miesiące poprzedzające i o różnicę między sumą składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe (zapłaconych od początku roku), a sumą składek odliczonych w poprzednich miesiącach. Nie pomniejszaj dochodu o składki, jeżeli zaliczyłeś je do kosztów uzyskania przychodów.

Od 13 kwietnia 2022 r. [4] ustalając wysokość przychodów z prowadzonej działalności nie uwzględniasz przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym, tj. przychodów niepodlegających opodatkowaniu na podstawie przepisów ustawy PIT, jak i odrębnych przepisów, np. rozporządzeń o zaniechaniu poboru podatku. Wyjątkiem są przychody zwolnione z podatku PIT w ramach tzw. ulgi: PIT zero na powrót, PIT zero dla rodzin 4+, PIT zero dla pracujących seniorów, które nadal uwzględniasz w przychodach z prowadzonej działalności. Składkę zdrowotną obliczasz również od dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej w specjalnej strefie ekonomicznej oraz osiągniętych z realizacji nowej inwestycji określonej w decyzji o wsparciu i uzyskane na terenie określonym w tej decyzji.

Od 13 kwietnia 2022 r. nie zmieniła się natomiast zasada, zgodnie z którą podstawa obliczenia składki zdrowotnej nie jest tożsama z podstawą obliczenia podatku PIT (zaliczki na podatek PIT). Oznacza to, że ulgi (np. ulga B+R) i odliczenia (np. strata podatkowa) nie są uwzględniane przy obliczaniu składki zdrowotnej.

Jeżeli prowadzisz księgę przychodów i rozchodów i dla celów podatku PIT sporządzasz remanent w trakcie roku, przy obliczaniu miesięcznej składki zdrowotnej możesz uwzględniać różnice remanentowe.

Różnice remanentowe, to różnica pomiędzy remanentem początkowym a końcowym:

- jeżeli remanent końcowy jest wyższy od remanentu początkowego, dochód (przychód minus koszty) powiększany jest o tę różnicę.
- jeżeli remanent końcowy jest niższy od remanentu początkowego, dochód (przychód minus koszty) pomniejszany jest o tę różnicę.

Przykład 2

Remanent początkowy 100

Koszty podatkowe (zakup towarów handlowych) 20

Przychód 120

Dochód 100

Remanent końcowy 120

Różnica remanentowa +20

Dochód do opodatkowania po uwzględnieniu różnic remanentowych **100**
dodać 20 = 120

Ważne

Przy ustalaniu w 2022 r. podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, nie powiększasz dochodu o różnicę remanentową, gdy remanent końcowy jest wyższy od remanentu początkowego.

Przykład 3

Remanent początkowy 120

Koszty podatkowe (zakup towarów handlowych) 20

Przychód 120

Dochód 100

Remanent końcowy 100

Różnica remanentowa - 20

Dochód do opodatkowania po uwzględnieniu różnic remanentowych **100**
minus 20 = 80

Zgodnie z wprowadzonymi zmianami możesz skorygować podstawę wymiaru składki jaką wykazałeś w dokumentach rozliczeniowych za luty 2022 roku, jeśli rozliczałeś składkę na ubezpieczenie zdrowotne bez uwzględnienia powyższych zwolnień oraz różnic remanentowych, jeżeli remanent sporządzałeś już w trakcie tego roku.

Od przychodów z odpłatnego zbycia określonych składników majątku, np. środków trwałych, nie powiększasz dochodu o odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 r. Chodzi, np. o środki trwałe, które przed 2022 r. amortyzowałeś i odpisy amortyzacyjne zaliczałeś do kosztów podatkowych. W przypadku sprzedaży środków trwałych, które dla potrzeb podatku PIT były amortyzowane przed 2022 r., przy ustalaniu - dla potrzeb składki zdrowotnej - dochodu z ich odpłatnego zbycia, dochodu tego nie powiększasz o dokonane przed 2022 rokiem odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodu.

Przykład 4

W 2022 r. przedsiębiorca sprzedaje samochód ciężarowy, który w pełni zamortyzował do końca 2021 r.

Przychód 100

Wartość początkowa 120

Odpisy amortyzacyjne w KUP 120

Dochód do opodatkowania: $100 \text{ minus } 120 \text{ plus } 120 = 100$

Gdyby nie zmiana przepisów, przedsiębiorca opłaciłby składkę zdrowotną od 100, dzięki ustawie z 9 lutego 2022 r., dochód dla celów składki zdrowotnej wyniesie 0.

Ważne

Pamiętaj, że dochodem lub stratą z odpłatnego zbycia składników majątku wykorzystywanego na potrzeby działalności gospodarczej jest różnica pomiędzy przychodem z odpłatnego zbycia, a wartością początkową wykazaną w ewidencji środków trwałych powiększona o sumę odpisów amortyzacyjnych dokonanych od tego środka (dla celów składki zdrowotnej nie powiększasz tej różnicy o odpisy dokonane przed 2022 r.). Dochód lub stratę z odpłatnego zbycia składnika majątku trwałego powinieneś uwzględniać w ogólnej kwocie dochodów uzyskiwanych ze swojej podstawowej działalności.

Od 1 lipca 2022 r. [5] dla celów obliczania dochodu na potrzeby ustalania miesięcznej podstawy wymiaru składki nie uwzględniasz przychodów, kosztów i opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, uzyskanych/poniesionych/opłaconych w miesiącu, w którym spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9a ustawy zdrowotnej.

Przykład 5

Grzegorz jest emerytem (kwota świadczenia nie przekracza 3.010 zł) i prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną według skali podatkowej. W 2022 r. jego miesięczny przychód nie przekroczył kwoty 669,22 zł (50% najniższej emerytury w 2022 r.) jedynie w maju. Prawo do zwolnienia ze składki nabył zatem jedynie za maj. W deklaracji rozliczeniowej za ten miesiąc do podstawy wymiaru składek wykazuje kwotę dochodu za kwiecień, natomiast składkę w wysokości 0 zł. W rozliczeniu za czerwiec Grzegorz nie uwzględni dochodu za maj, co oznacza, że podstawę wymiaru składki za czerwiec będzie stanowiła kwota minimalnego wynagrodzenia. Kwota dochodu za maj nie będzie też uwzględniana przy ustalaniu wysokości dochodu rocznego (a dochód ten nie będzie też pomniejszany o opłacone w maju składki na ubezpieczenia społeczne). Roczna podstawa wymiaru nie będzie mogła być niższa niż iloczyn liczby miesięcy podlegania w roku 2022 (z wyłączeniem maja) i kwoty minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu 1 lutego 2022 r. (11 x 3.010 zł).

Od 1 lipca 2022 r. dla celów obliczenia składki zdrowotnej uwzględnia się koszt uzyskania przychodu, który dla celów podatku PIT był tym kosztem przed 2022 r., a związany jest z przychodem powstałym po 31 grudnia 2021 r. [6]

Przychodem z działalności gospodarczej jest również wartość zwróconych wierzytelności, które zostały, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT, odpisane jako nieściągalne albo na które utworzono rezerwy zaliczone uprzednio do KUP.

Jeżeli wierzytelność została zwrócona przedsiębiorcy w 2022 r., a jej wartość w poprzednich latach została zaliczona do KUP jako nieściągalna, to dla celów PIT przychód ten będzie podlegał opodatkowaniu dlatego, że wierzytelność ta wcześniej miała wpływ na obniżenie podstawy opodatkowania (podwyższenie straty).

Natomiast okoliczność zaliczenia tej wierzytelności we wcześniejszych latach do KUP nie miała wpływu na wysokość płaconej w poprzednich latach składki zdrowotnej. Mimo to, jej zwrot otrzymany przez przedsiębiorcę po 31 grudnia 2021 r., dla celów składki zdrowotnej, będzie rozpoznany jako przychód. Przychód ten będzie mógł być pomniejszony o koszt związany z tym przychodem, który dla celów podatku PIT był zaliczony do KUP przed 2022 r.

W przypadku, gdy ustalona podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne **będzie niższa od kwoty minimalnego wynagrodzenia** obowiązującego w danym roku składkowym, **podstawę wymiaru składki stanowi dla Ciebie kwota minimalnego wynagrodzenia** (od lutego 2023 r. do stycznia 2024 r. 3 490 zł).

Ważne

Rok składkowy to miesiące od 1 lutego danego roku do 31 stycznia następnego roku.

Przykład 6

Adam jest od 1 czerwca 2023 r. współnikiem spółki jawnej, którego przychody z działalności gospodarczej są opodatkowane według zasad ogólnych. Jego dochód z działalności gospodarczej w czerwcu 2023 r. wyniósł 2 500 zł. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne Adama za lipiec 2023 r. będzie stanowiła kwota 3 490 zł (kwota minimalnego wynagrodzenia).

Przykład 7

Aldona prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną według zasad ogólnych od 1 czerwca 2023 r. W maju 2023 r. nie prowadziła działalności. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za czerwiec 2023 r., z uwagi na brak dochodów z miesiąca poprzedniego, będzie stanowiła kwota 3 490 zł (kwota minimalnego wynagrodzenia).

Ważne

Zasady te weszły w życie 1 lutego 2022 r. Na wysokość składki za luty 2022 r. miał wpływ dochód uzyskany w styczniu 2022 r.

Za styczeń 2022 r. składkę zdrowotną ustalałeś na starych zasadach w wysokości 9% od kwoty nie niższej niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia [7].

Gdy ustalasz miesięczny dochód, nie uwzględniasz przychodów, które osiągnąłeś w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, ani poniesionych w tym czasie kosztów.

Przykład 8

Antoni prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną według zasad ogólnych od 1 lutego 2017 r. Za styczeń 2022 r. odprowadził składkę 9% podstawy wymiaru, którą jest kwota 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2021 r. Natomiast gdy ustalał składkę za luty, uwzględnił dochód uzyskany w styczniu 2022 r.

Przykład 9

Kornelia prowadzi działalność gospodarczą od 1 grudnia 2022 r., z której przychody są opodatkowane według zasad ogólnych. W grudniu 2022 r. jej przychody wyniosły 6 000 zł, w styczniu 2023 r. - 5 000 zł, w lutym - 9 000 zł, a w marcu - 13 000 zł. Koszty poniesione przez Kornelię to: w grudniu 2022 r. - 3 000 zł, w styczniu 2023 r. - 4 000 zł, w lutym - 2 000 zł, a w marcu - 8 000 zł.

Dla ułatwienia wyliczeń przyjmijmy, że opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe za wskazane miesiące zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne wynosi:

- za styczeń – jest to kwota minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w lutym 2022 r., czyli 3 010 zł, gdyż dochód ustalony za grudzień 2022 r. zgodnie z wyliczeniem ($6\ 000\ \text{zł} - 3\ 000\ \text{zł} = 3\ 000\ \text{zł}$) jest niższy od tej kwoty;;
- za luty – jest to kwota minimalnego wynagrodzenia, czyli 3 490 zł, gdyż dochód ustalony za styczeń zgodnie z wyliczeniem ($5\ 000\ \text{zł} - 4\ 000\ \text{zł} = 1\ 000\ \text{zł}$) jest niższy od tej kwoty;
- za marzec – jest to kwota dochodu za luty, czyli **7 000 zł** ustalonego w następujący sposób: suma przychodów za styczeń i luty minus suma kosztów za te miesiące minus dochód za miesiące poprzednie, czyli ($5\ 000\ \text{zł} + 9\ 000\ \text{zł}$) – ($4\ 000\ \text{zł} + 2\ 000\ \text{zł}$) – $1\ 000\ \text{zł} = 7\ 000\ \text{zł}$;
- za kwiecień – jest to kwota dochodu za marzec, czyli **5 000 zł**, ustalonego w następujący sposób: suma przychodów za styczeń, luty i marzec minus suma kosztów za te miesiące minus dochód za miesiące poprzednie, czyli ($5\ 000\ \text{zł} + 9\ 000\ \text{zł} + 13\ 000\ \text{zł}$) – ($4\ 000\ \text{zł} + 2\ 000\ \text{zł} + 8\ 000\ \text{zł}$) – ($1\ 000\ \text{zł} + 7\ 000\ \text{zł}$) = $5\ 000\ \text{zł}$.

Ważne

Zgodnie ze zmianą brzmienia art. 82 ust. 10 ustawy zdrowotnej prawo do obniżenia składki do wysokości zaliczki przysługuje osobom zaliczonym do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, prowadzenia działalności w okresie „ulgi na start” lub współpracy:

- o ile osoby te nie mają innych tytułów ubezpieczenia,
- tylko osobom rozliczającym się na skali podatkowej,
- od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym ubezpieczony został zaliczony do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności.

1.3. Roczna podstawa wymiaru

Roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne [8] ustalisz za okres roku składkowego, który trwa od 1 lutego danego roku do 31 stycznia roku następnego. Rocznią podstawę wymiaru stanowić będzie Twój **dochód z działalności gospodarczej**.

Ustalasz go następująco:

1. Obliczasz różnicę między osiągniętymi przychodami z tytułu działalności a poniesionymi kosztami uzyskania tych przychodów.
2. Otrzymany wynik pomniejszasz o kwotę opłaconych w tym roku składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe – jeżeli nie zaliczyłeś ich do kosztów uzyskania przychodów.

Ustalając wysokość przychodów z prowadzonej działalności nie uwzględniasz przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym, tj. przychodów niepodlegających opodatkowaniu na podstawie przepisów ustawy PIT, jak i odrębnych przepisów, np. rozporządzeń o zaniechaniu poboru podatku. Wyjątkiem są przychody zwolnione z podatku PIT w ramach tzw. ulgi: PIT zero na powrót, PIT zero dla rodzin 4+, PIT zero dla pracujących seniorów, które nadal uwzględniasz w przychodach z prowadzonej działalności. Składkę zdrowotną obliczasz również od dochodów z działalności gospodarczej prowadzonej w specjalnej strefie ekonomicznej oraz osiągniętych z realizacji nowej inwestycji określonej w decyzji o wsparciu i uzyskane na terenie określonym w tej decyzji.

Od 13 kwietnia 2022 r. nie zmieniła się natomiast zasada, zgodnie z którą podstawa obliczenia składki zdrowotnej nie jest tożsama z podstawą obliczenia podatku PIT (zaliczki na podatek PIT). Oznacza to, że ulgi (np. ulga B+R) i odliczenia (np. strata podatkowa) nie są uwzględniane przy obliczaniu składki zdrowotnej.

Przy ustalaniu rocznej podstawy obliczenia składki zdrowotnej uwzględnisz także różnice remanentowe obliczane dla potrzeb podatku PIT.

Zmiany dotyczące 2022 r.:

- od przychodów z odpłatnego zbycia określonych składników majątku, np. środków trwałych, nie powiększasz dochodu o odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodów przed 1 stycznia 2022 r. Chodzi, np. o środki trwałe, które przed 2022 r. amortyzowałeś i odpisy amortyzacyjne zaliczyłeś do kosztów podatkowych. W przypadku sprzedaży środków trwałych, które dla potrzeb podatku PIT były amortyzowane przed 2022 r., przy ustalaniu - dla potrzeb składki zdrowotnej - dochodu z ich odpłatnego zbycia, dochodu tego nie powiększasz o dokonane przed 2022 rokiem odpisy amortyzacyjne zaliczone do kosztów uzyskania przychodu.

przy ustalaniu w 2022 r. podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, nie powiększasz dochodu o różnicę remanentową, gdy remanent końcowy jest wyższy od remanentu początkowego.

Od 1 lipca 2022 r. dla celów obliczenia składki zdrowotnej uwzględnia się koszt uzyskania przychodu, który dla celów podatku PIT był tym kosztem przed 2022 r., a związany jest z przychodem powstałym po 31 grudnia 2021 r. [9]

Przychodem z działalności gospodarczej jest również wartość zwróconych wierzytelności, które zostały, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT, odpisane jako nieściągalne albo na które utworzono rezerwy zaliczone uprzednio do KUP.

Jeżeli wierzytelność została zwrócona przedsiębiorcy w 2022 r., a jej wartość w poprzednich latach została zaliczona do KUP jako nieściągalna, to dla celów PIT przychód ten będzie podlegał opodatkowaniu dlatego, że wierzytelność ta wcześniej miała wpływ na obniżenie podstawy opodatkowania (podwyższenie straty).

Natomiast okoliczność zaliczenia tej wierzytelności we wcześniejszych latach do KUP nie miała wpływu na wysokość płaconej w poprzednich latach składki zdrowotnej. Mimo to, jej zwrot otrzymany przez przedsiębiorcę po 31 grudnia 2021 r., dla celów składki zdrowotnej, będzie rozpoznany jako przychód. Przychód ten będzie mógł być pomniejszony o koszt związany z tym przychodem, który dla celów podatku PIT był zaliczony do KUP przed 2022 r.

Ważne

Jeśli ustalona przez Ciebie roczna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne **będzie niższa od kwoty stanowiącej iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i minimalnego wynagrodzenia obowiązującego pierwszego dnia roku składkowego, podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za ten rok składkowy stanowi kwota wyższa.**

Ważne

Gdy ustalasz roczny dochód, nie uwzględniasz przychodów, które osiągnąłeś w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, ani poniesionych w tym czasie kosztów ich uzyskania.

Przykład 10

Bogusława prowadziła działalność gospodarczą opodatkowaną według zasad ogólnych (skala podatkowa) od 1 marca do 31 grudnia 2022 r. Za ten rok uzyskała dochody w wysokości 28 900 zł. Suma minimalnego wynagrodzenia za 10 miesięcy 2022 r. wyniosła 30 100 zł (10 x 3 010 zł), dlatego roczna składka Bogusławy wyniesie 2 709 zł (30 100 zł x 9%).

Przykład 11

Bartosz prowadził działalność gospodarczą opodatkowaną w formie podatku liniowego od 1 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. W tym okresie uzyskał dochody z działalności gospodarczej w wysokości 21 000 zł.

Roczna podstawa wymiaru nie może być niższa od kwoty 15 050 zł (iloczyn liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu i minimalnego wynagrodzenia: 5 x 3 010 zł).

Roczna składka nie może być niższa od kwoty 1 354,50 zł (9% x 15 050 zł).

Wysokość rocznej składki obliczonej od dochodu rocznego wynosi 1 029 zł (4,9% x 21 000 zł).

Z tego powodu roczna składka na ubezpieczenie zdrowotne Bartosza powinna być podwyższona do 1 354,50 zł.

Ważne

Od 1 lipca 2022 r.:

- w liczbie miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu uwzględnianych do wyliczenia rocznej podstawy wymiaru składki nie są wliczane miesiące, w których spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9a ustawy zdrowotnej,
- dla celów obliczania dochodu na potrzeby ustalania rocznej podstawy wymiaru składki nie uwzględniasz przychodów, kosztów i opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne z miesięcy, w których spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9a ustawy zdrowotnej.

Jeżeli jesteś osobą zaliczoną do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności to z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności albo prowadzenia działalności w okresie „ulgi na start” masz prawo do obniżenia składki do wysokości zaliczki jeśli:

- nie masz innych tytułów ubezpieczenia,
- rozliczasz się według skali podatkowej.

Prawo to masz od miesiąca przypadającego po miesiącu, w którym zostałeś zaliczony do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności,

Roczną składkę opłacasz w wysokości nieprzekraczającej kwoty należnego podatku dochodowego od osób fizycznych za rok kalendarzowy, jeżeli byłeś w tym okresie zaliczony do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności przez co najmniej jeden miesiąc.

Przykład 12

Ferdynand jest emerytem (kwota świadczenia nie przekracza 3.010 zł) i prowadzi działalność gospodarczą opodatkowaną zryczałtowanym podatkiem od przychodów ewidencjonowanych. W 2022 r. jego miesięczny przychód za poszczególne miesiące nie przekracza kwoty 669,22 zł (50% najniższej

emerytury w 2022 r.), z wyjątkiem sierpnia i grudnia 2022 r. Za miesiące od stycznia do grudnia 2022 r. do podstawy wymiaru składek wykazuje kwotę 3.732,62 zł – zakładając, że suma przychodów za sierpień i grudzień nie przekroczyła limitu 60 tys. zł (60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 r.). Za miesiące, w których spełnia warunki do zwolnienia ze składki wykazuje jako kwotę składki – 0 zł. Biorąc pod uwagę, że na potrzeby ustalania składki rocznej nie uwzględnia przychodów uzyskanych w miesiącach korzystania ze zwolnienia ani też nie wlicza tych miesięcy do liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, roczna podstawa wymiaru składki będzie odpowiadała podstawie wymiaru wynikającej z sumy przychodów za sierpień i grudzień. Jeśli suma ta nie przekroczyła limitu 60 tys. zł to roczna podstawa wymiaru wynosi 7.465,24 zł (2 x 3.732,62 zł).

Jeśli zmienisz formę opodatkowania za rok 2022 r. z podatku liniowego na podatek według skali [10], tj. w przypadku wstecznej zmiany zgłaszanej w terminie składania zeznania podatkowego za rok 2022 r., miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne należne za rok składkowy rozpoczynający się 1 lutego 2022 r., rozliczasz i opłacasz na podstawie zasad obowiązujących dla poprzedniej (przed zmianą) formy opodatkowania, tj. dla podatku liniowego.

Natomiast roczną składkę na ubezpieczenie zdrowotne należną za rok składkowy rozpoczynający się 1 lutego 2022 r., ustalisz na podstawie zasad obowiązujących dla zmienionej formy opodatkowania, tj. dla skali.

Nie korygujesz rozliczeń miesięcznych.

1.4. Okresy prowadzenia działalności, których nie uwzględnia się do ustalenia składki na ubezpieczenie zdrowotne

Do okresu prowadzenia działalności, który jest konieczny do ustalenia miesięcznej i rocznej składki zdrowotnej, nie wliczasz okresów, w których nie podlegasz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Oznacza to, że nie sumujesz przychodów i dochodów uzyskanych z działalności gospodarczej w tym czasie.

Dotyczy Cię to, jeżeli przez część roku:

- spełniasz warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- nie podlegasz ustawodawstwu polskiemu.

Przykład 13

Jan prowadzi w 2022 r. działalność gospodarczą i korzysta z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Do 30 czerwca 2022 r. spełniał warunki ustawowe i podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Od 1 lipca 2022 r. podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzonej działalności. Forma opodatkowania nie uległa zmianie. Przychody z działalności gospodarczej sumowane od lipca 2022 r. do końca roku kalendarzowego nie przekroczyły 60 000 zł. Za miesiące od lipca do grudnia 2022 r. podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia zdrowotne Jana stanowi kwota odpowiadająca 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

2. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych

2.1. Miesięczna podstawa wymiaru

Miesięczną podstawę wymiaru składki dla Ciebie jako osoby, która uzyskuje przychody z działalności gospodarczej opodatkowane w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, stanowi kwota odpowiadająca [11]:

- **60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia** w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej (w rozumieniu ustawy o podatku ewidencjonowanym) osiągnięte od początku roku kalendarzowego **nie przekroczyły 60 000 zł**;
- **100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia** w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej (w rozumieniu ustawy o podatku ewidencjonowanym) **przekroczyły 60 000 zł, ale nie przekroczyły 300 000 zł**;
- **180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia** w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej (w rozumieniu ustawy o podatku ewidencjonowanym) **przekroczyły 300 000 zł**.

Przychody te pomniejsz o kwoty opłaconych składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, jeżeli nie zaliczyłeś ich do kosztów uzyskania przychodów lub odliczyłeś od dochodu na podstawie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (ustawy o PIT).

Oznacza to, że jeśli przekroczysz kwotę przychodów w danym miesiącu, za ten miesiąc musisz rozliczyć składkę od podstawy wymiaru obowiązującej dla kolejnego progu przychodów.

Ważne

Gdy ustalasz wysokość przychodów, aby na ich podstawie wyliczyć podstawę wymiaru składki, nie uwzględniasz przychodów, które osiągnąłeś w okresie zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, ani poniesionych w tym czasie kosztów.

Ustalając wysokość przychodów nie uwzględniasz przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym, z wyjątkiem przychodów zwolnionych z podatku PIT w ramach tzw. ulgi: PIT zero na powrót, PIT zero dla rodzin 4+, PIT zero dla pracujących seniorów,

Ważne

Od 1 lipca 2022 r. dla celów obliczania przychodów na potrzeby ustalenia miesięcznej podstawy wymiaru składki nie uwzględniasz przychodów i składek na ubezpieczenia społeczne osiągniętych/opłaconych w miesiącu, w którym spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9b ustawy zdrowotnej.

Przykład 14

Celina jest współnikiem spółki cywilnej od 2019 r. W 2023 r. rozlicza się z podatku dochodowego, stosując ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. W styczniu 2023 r. przychody z działalności gospodarczej wyniosły 58 000 zł, do końca lutego suma przychodów liczonych od początku 2023 roku wyniosła 90 000 zł, do końca marca – 120 000 zł, do końca kwietnia – 200 000 zł, do końca maja – 250 000 zł, a do końca czerwca – 280 000 zł. Od 1 lipca do 30 września współnicy zawiesili działalność, a w październiku nie mieli przychodów, więc suma przychodów nadal wynosiła 280 000 zł. Do końca listopada osiągnięte przychody wyniosły 310 000 zł, a od 1 grudnia 2023 r. współnicy ponownie zawiesili działalność.

Celina za styczeń 2023 r. musi rozliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne od podstawy wymiaru wynoszącej 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale. Za miesiące od lutego do czerwca i za październik 2023 r. – od 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale. Natomiast za listopad 2023 r. – od 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Przykład 15

Czesław od stycznia do kwietnia 2023 r. rozliczał się z podatku dochodowego, stosując ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Następnie zakończył

prowadzenie działalności. W lipcu 2023 r. otworzył nową działalność i również stosuje tę samą formę opodatkowania. W lipcu 2023 r. suma przychodów liczonych od początku 2023 r. przekroczyła 60 000 zł. Za lipiec 2023 r. Czesław musi rozliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne od podstawy wymiaru wynoszącej 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Ważne

Jeżeli stosujesz opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, to przy ustaleniu miesięcznej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne **możesz przyjąć kwotę przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym**, jeśli przez cały poprzedni rok kalendarzowy prowadziłeś działalność gospodarczą. Możliwość taką masz wtedy, jeśli w poprzednim roku stosowałeś tę formę opodatkowania lub płaciłeś podatek według zasad ogólnych. Tak ustaloną podstawę wymiaru **musisz stosować przez cały rok** [12], za wyjątkiem przypadków, w których zakończysz, a następnie podejmiesz, nową działalność gospodarczą.

Przyjętą kwotę przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym pomniejszasz o kwotę opłaconych w poprzednim roku kalendarzowym składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe – jeżeli nie zaliczyłeś ich do kosztów uzyskania przychodów lub odliczyłeś od dochodu, na podstawie ustawy o PIT.

Przykład 16

Dorota w 2023 r. stosuje opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. W 2022 r. rozliczała się z podatku dochodowego w formie podatku liniowego.

Za 2022 r. uzyskała przychody w wysokości 57 000 zł (po stosownym odliczeniu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne). Dorota w składanej deklaracji rozliczeniowej za styczeń 2023 r. może zadeklarować, że będzie ustalała miesięczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za cały 2023 r. w wysokości ustalonej dla limitu przychodów, jakie uzyskała w roku poprzednim. Po złożeniu tej deklaracji obowiązującą miesięczną podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za cały 2023 r. będzie podstawa odpowiadająca 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Przychody Doroty z działalności gospodarczej w 2023 r. przekroczyły jednak 60 000 zł, ale nie przekroczyły 300 000 zł. Wysokość składki rocznej powinna wynieść: 12 (liczba miesięcy podlegania ubezpieczeniu) x 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale x 9%.

Dorota po zakończeniu 2023 r. musi dopłacić różnicę w wysokości składki.

Przykład 17

Dariusz w 2023 r. stosuje opodatkowanie w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, tak samo jak w roku poprzednim. W 2022 r. uzyskał przychody w wysokości 357 000 zł (po stosownym odliczeniu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne). Dariusz w składanej deklaracji rozliczeniowej za styczeń 2023 r. zadeklarował, że będzie ustalał miesięczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne za cały 2023 r. w wysokości ustalonej dla limitu przychodów, jakie uzyskał w roku poprzednim.

Dariusz 30 kwietnia 2023 r. zakończył prowadzenie działalności. Zatem za styczeń, luty, marzec i kwiecień 2023 r. rozlicza składkę od podstawy wymiaru wynoszącej 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

W lipcu 2023 r. rozpoczął prowadzenie nowej pozarolniczej działalności gospodarczej i również rozlicza się z podatku dochodowego w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. Od lipca Dariusz nie jest związany swoją deklaracją o opłacaniu składki na podstawie wysokości przychodów za rok poprzedni. Za lipiec 2023 r. może zatem ustalić swoją podstawę wymiaru składki zdrowotnej na podstawie przychodów z działalności osiągniętych od początku 2023 r. Przyjmując, że przychody te do lipca wyniosły 75 000 zł i do końca roku nie przekroczyły 300 000 zł, to za lipiec i następne miesiące 2023 r. podstawa wymiaru będzie wynosiła 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Przykład 18

Mariola prowadziła działalność gospodarczą do czerwca 2023 r. i jako formę opodatkowania stosowała zasady ogólne. Następnie ją zakończyła. Kolejną działalność rozpoczęła w sierpniu i jako formę opodatkowania wybrała ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Jej przychody z drugiej działalności na ryczałcie od sierpnia do września 2023 r. nie przekroczyły 60 000 zł. Przekroczyły ten limit w październiku. W takiej sytuacji Mariola oblicza składkę na ubezpieczenie zdrowotne w następujący sposób:

- za miesiące od stycznia do czerwca – na podstawie dochodów,
- za sierpień i wrzesień – od podstawy wymiaru odpowiadającej kwocie 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale,
- za miesiące od października do grudnia – od podstawy wymiaru odpowiadającej kwocie 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Ważne

Jeśli nie złożyłeś oświadczenia na piśmie o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych w 2022 r., mogłeś złożyć do 22 sierpnia 2022 r. na piśmie oświadczenie właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego o rezygnacji z opodatkowania przychodów osiągniętych w okresie od dnia 1 lipca 2022 r. do dnia

31 grudnia 2022 r. ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych na rzecz opodatkowania na zasadach ogólnych (podatkiem wg skali).

W przypadku zmiany formy opodatkowania od 1 lipca 2022 r., tj. rezygnacji ze zryczałtowanego podatku ewidencjonowanego na rzecz podatku według skali [13], nie korygowałeś rozliczeń miesięcznych za styczeń-czerwiec 2022 r.

2.2. Roczna podstawa wymiaru

Jeśli uzyskujesz przychody z działalności gospodarczej i opłacasz podatek w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, roczną podstawę wymiaru [14] składki na ubezpieczenie zdrowotne obliczasz jako:

- **iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej nie przekroczyły w tym okresie kwoty 60 000 zł;**
- **iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej przekroczyły w tym okresie 60 000 zł, ale nie przekroczyły 300 000 zł;**
- **iloczyn liczby miesięcy w roku kalendarzowym podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu i kwoty odpowiadającej 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale, jeżeli przychody z działalności gospodarczej przekroczyły 300 000 zł.**

Przykład 19

Dariusz był wspólnikiem spółki jawnej i rozliczał się z podatku dochodowego w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych przez cały 2022 r. Jego przychody z działalności gospodarczej przekroczyły w 2022 r. 300 000 zł. W kwietniu 2023 r. Dariusz ustala roczną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne jako iloczyn 12 x 180% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2021 r.

Od tak ustalonej podstawy wymiaru Dariusz oblicza składkę roczną w wysokości (9%). Jest ona potrzebna do rozliczenia rocznego w dokumentach rozliczeniowych za kwiecień 2023 r. Jeśli składka roczna okaże się wyższa od sumy wpłaconych za poszczególne miesiące 2022 r. składek, Dariusz będzie musiał dopłacić różnicę. Jeśli składka roczna okaże się niższa – będzie mu przysługiwał zwrot różnicy.

Ważne

Od 1 lipca 2022 r.:

- do liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, które uwzględniasz do wyliczenia rocznej podstawy wymiaru składki nie wliczasz miesięcy, w których spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9b ustawy zdrowotnej,
- dla celów obliczania przychodów na potrzeby ustalania rocznej podstawy wymiaru składki nie uwzględniasz przychodów i składek na ubezpieczenia społeczne osiągniętych/opłaconych w miesiącu, w którym spełniałeś warunki do zwolnienia z obowiązku opłacania składki na podstawie art. 82 ust. 8-9b ustawy zdrowotnej.

W przypadku zmiany formy opodatkowania za rok 2022 r. z ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych na podatek według skali [15], tj. w przypadku wstecznej zmiany zgłaszanej w terminie składania zeznania podatkowego za rok 2022 r., miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne należne za 2022 r. rozliczasz i opłacasz na podstawie zasad obowiązujących dla poprzedniej (przed zmianą) formy opodatkowania, tj. dla ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Natomiast roczną składkę na ubezpieczenie zdrowotne należną za 2022 r. ustalasz na podstawie zasad obowiązujących dla zmienionej formy opodatkowania, tj. dla skali. Nie korygujesz rozliczeń miesięcznych.

Ważne

Jeśli nie złożyłeś oświadczenia na piśmie o rezygnacji z opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych w 2022 r., mogłeś złożyć do 22 sierpnia 2022 r. na piśmie oświadczenie właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego o rezygnacji z opodatkowania przychodów osiągniętych w okresie od dnia 1 lipca 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych na rzecz opodatkowania na zasadach ogólnych (podatkiem wg skali).

W przypadku zmiany formy opodatkowania od 1 lipca 2022 r., tj. rezygnacji ze zryczałtowanego podatku ewidencjonowanego na rzecz podatku według skali [16], roczną składkę na ubezpieczenie zdrowotne należną za rok składkowy rozpoczynający się 1 lutego 2022 r., ustalisz **odrębnie dla każdej formy opodatkowania** (za okres styczeń-czerwiec 2022 r. – według zasad obowiązujących dla ryczałtu, za lipiec-grudzień 2022 r. – według zasad obowiązujących dla zasad ogólnych).

Ważne

Jeżeli zawiesiłeś, bądź zaprzestałeś prowadzenie działalności i nie będziesz wykazywał w deklaracji za kwiecień 2023 bieżących składek, to mimo tego masz obowiązek złożenia dokumentów rozliczeniowych za kwiecień 2023 r. z rozliczeniem rocznym..

Na dokumencie rozliczeniowym za miesiąc kwiecień 2023 r., tylko z rozliczeniem rocznym, podajesz kod tytułu ubezpieczenia z jakim się rozliczałeś przed zawieszeniem lub zaprzestaniem prowadzenia działalności.

2.3. Okresy prowadzenia działalności, których nie uwzględnia się do ustalenia składek na ubezpieczenie zdrowotne

Do okresu prowadzenia działalności, który jest potrzebny do ustalenia miesięcznej i rocznej składki zdrowotnej, nie wliczasz okresów, w których nie podlegasz ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Oznacza to, że nie sumujesz przychodów uzyskanych z działalności gospodarczej w tym czasie.

Dotyczy Cię to, jeżeli przez część roku:

- spełniasz warunki do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników na podstawie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- nie podlegasz ustawodawstwu polskiemu.

3. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – karta podatkowa

Jeśli uzyskujesz przychody z działalności gospodarczej i opłacasz podatek w formie karty podatkowej, to podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia zdrowotne stanowi od 2022 r. kwota **minimalnego wynagrodzenia** obowiązującego na dzień 1 stycznia danego roku [17].

Składka w tej wysokości obowiązuje od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Przykład 20

Edward w 2023 r. rozlicza się z podatku dochodowego w formie karty podatkowej. Za każdy miesiąc podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu działalności gospodarczej w 2023 r. rozlicza składkę w wysokości 314,10 zł (9% x 3 490 zł – minimalne wynagrodzenie w styczniu 2023 r.).

4. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne – pozostałe osoby prowadzące działalność pozarolniczą i osoby współpracujące

Podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne jest dla Ciebie kwota odpowiadająca **100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale** roku poprzedniego [18], jeżeli:

- prowadzisz działalność pozarolniczą i nie zaliczasz się do żadnej z grup osób wcześniej wymienionych,
- współpracujesz z osobami prowadzącymi działalność pozarolniczą lub z osobami, które korzystają z ulgi na start.

Składka w tej wysokości będzie obowiązywać od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku.

Przykład 21

Florentyna jest w 2023 r. wspólnikiem spółki komandytowej. Rozlicza podatek dochodowy od zysku ze spółek (nie z działalności gospodarczej). Składkę na ubezpieczenie zdrowotne oblicza od 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego.

Przykład 22

Feliks jest twórcą i z tego tytułu jest zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego. W 2023 r. podstawę wymiaru składki na jego ubezpieczenie zdrowotne stanowi 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego.

Ważne

Od 1 lipca 2022 r. podstawa wymiaru składki za osoby współpracujące z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność lub osobami w okresie ulgi na start wynosi **75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia** w sektorze przedsiębiorstw w IV kwartale poprzedniego roku, włącznie z wypłatami z zysku [19].

Przykład 23

Eliza jest osobą współpracującą z prowadzącym działalność gospodarczą Andrzejem. Osoba prowadząca działalność opłacała za Elizę miesięczną składkę zdrowotną:

- do 30 czerwca 2022 r. – od podstawy w wysokości 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 r., czyli od 6.221,04 zł.

- od 1 lipca 2022 r. - od podstawy w wysokości 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale 2021 r., czyli od 4.665,78 zł.

III. Wysokość składki zdrowotnej w przypadku prowadzenia kilku działalności – różne formy opodatkowania

1. Miesięczna podstawa wymiaru składki w przypadku prowadzenia kilku działalności

Gdy prowadzisz kilka rodzajów działalności i stosujesz różne formy opodatkowania, składkę na ubezpieczenie zdrowotne obliczasz odrębnie dla każdej z form podatkowych (zasady ogólne, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, karta podatkowa) od podstawy wymiaru ustalonej odrębnie dla działalności opodatkowanej daną formą.

Jeśli prowadzisz kilka rodzajów działalności, dla których stosujesz różne formy opodatkowania i dodatkowo prowadzisz działalność, z której przychody nie są przychodami z działalności gospodarczej (posiadasz udziały w spółce komandytowej, jednoosobowej spółce z o.o.) to **dotatkowo obliczasz odrębną („jedną”) składkę** od podstawy wymiaru w wysokości 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Ważne

Od 1 lipca 2022 r., jeżeli jesteś twórcą lub artystą i jednocześnie prowadzisz pozarolniczą działalność, z której opłacasz podatek dochodowy z działalności gospodarczej [20], składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłacasz od podstawy wymiaru składek ustalonej w oparciu o łączny:

- dochód z działalności twórczej lub artystycznej oraz z działalności gospodarczej – w przypadku jeżeli jesteś opodatkowany na zasadach ogólnych (według skali lub podatkiem liniowym),
- przychód z działalności twórczej lub artystycznej oraz z działalności gospodarczej – w przypadku jeżeli jesteś opodatkowany zryczałtowanym podatkiem dochodowym od przychodów ewidencjonowanych.

Nie opłacasz zatem podwójnej składki zdrowotnej - jako twórca lub artysta oraz jako przedsiębiorca.

Jeśli prowadzisz kilka rodzajów działalności gospodarczej, ustalasz miesięczną podstawę wymiaru składki odrębnie w stosunku do każdej formy opodatkowania w sytuacji gdy:

- równolegle, w danym miesiącu prowadzisz więcej niż jedną działalność i stosujesz różne formy opodatkowania,
- w trakcie miesiąca kalendarzowego zmieniasz formę opodatkowania lub podejmujesz dodatkową działalność, dla której właściwą będzie inna forma opodatkowania niż dotychczas stosowana.

Jeżeli prowadzisz więcej niż jedną pozarolniczą działalność i stosujesz opodatkowanie na zasadach ogólnych, składka na ubezpieczenie zdrowotne opłacana jest od sumy dochodów.

Jeżeli prowadzisz więcej niż jedną pozarolniczą działalność i stosujesz opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, to przy określaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne do limitów przychodów przyjmujesz sumę przychodów z tych działalności.

Gdy prowadzisz kilka rodzajów pozarolniczej działalności i nie uzyskujesz przychodów kwalifikowanych dla celów podatkowych jako przychody z działalności gospodarczej (do których nie ma zastosowania art. 81 ust. 2 lub 2e ustawy zdrowotnej), składkę na ubezpieczenie zdrowotne opłacasz od podstawy wymiaru wynoszącej 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale, odrębnie od każdego rodzaju prowadzonej działalności (przykład 30).

Od 1 stycznia 2022 r. jako rodzaje pozarolniczej działalności były uznawane:

- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki cywilnej,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki jawnej,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowej,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki partnerskiej.

Od 1 lipca 2022 r. do rodzajów działalności zalicza się:

- działalność gospodarczą prowadzoną w formie jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
- działalność gospodarczą prowadzoną w formie spółki jawnej, będącej podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych,
- działalność gospodarczą prowadzoną w formie spółki komandytowej,

- działalność gospodarcza prowadzona w formie spółki komandytowo-akcyjnej przez komplementariusza,
- działalność gospodarcza prowadzona w formie prostej spółki akcyjnej przez akcjonariusza wnoszącego do spółki wkład, którego przedmiotem jest świadczenie pracy lub usług,
- wykonywanie działalności przez pozostałe osoby prowadzące działalność pozarolniczą wymienione w art. 8 ust. 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych [21], inne niż uzyskujące przychody z działalności gospodarczej opodatkowanej na zasadach ogólnych (według skali lub podatkiem liniowym), zryczałtowanym podatkiem dochodowym od przychodów ewidencjonowanych albo kartą podatkową [22], czyli twórcy i artyści, którzy nie prowadzą dodatkowo działalności, z której uzyskują przychody z działalności gospodarczej.

Przykład 24

Cezary jest współnikiem 2 spółek komandytowych oraz prowadzi działalność twórczą. Od 1 lipca 2022 r. opłaca 3 składki na ubezpieczenie zdrowotne (3x 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w czwartym kwartale 2021 r., czyli 3x 6.221,04 zł).

Ważne

Jeżeli w trakcie roku kalendarzowego stosujesz różne formy opodatkowania, to w wyliczeniu miesięcznej i rocznej składki dla danej formy opodatkowania uwzględniasz jedynie te przychody, które uzyskasz w ramach działalności opodatkowanej daną formą opodatkowania.

Przykład 25

Gabriela w 2022 r. prowadziła działalność gospodarczą (wpis do CEIDG) i dodatkowo była współnikiem spółki jawnej. Z obydwu tych form uzyskiwane dochody opodatkowane są jako dochody z działalności gospodarczej podatkiem liniowym. Aby ustalić podstawę wymiaru składki zdrowotnej w każdym miesiącu 2022 r., z wyjątkiem stycznia, Gabriela sumowała dochody uzyskiwane w poprzednim miesiącu z obydwu tych form.

Przykład 26

Gloria w 2022 r. była współnikiem spółki cywilnej i spółki jawnej. Jako współnik obu spółek rozliczała podatek w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych. W styczniu przychód z działalności gospodarczej Glorii jako współnika spółki cywilnej wyniósł 28 000 zł, a jako współnika spółki jawnej – 20 000 zł. Suma przychodów wyniosła 48 000 zł. Podstawą wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne Glorii w

styczniu 2022 r. była kwota odpowiadająca 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale roku poprzedniego.

Przykład 27

Gustaw prowadzi działalność gospodarczą (wpis do CEIDG), a od 1 marca 2022 r. jest także współnikiem spółki jawnej. Z tytułu indywidualnej działalności gospodarczej korzysta z opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych, natomiast jako współnik uzyskuje przychody z działalności gospodarczej opodatkowane na zasadach ogólnych (według skali). W tej sytuacji, począwszy od marca 2022 r., zobowiązany jest opłacać składkę zdrowotną odrębnie od każdej działalności, do których stosowane są różne formy opodatkowania. Przy czym do ustalania podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu działalności wpisanej do CEIDG Gustaw uwzględnia przychody tylko z tej działalności, a przy ustalaniu podstawy wymiaru składki z tytułu prowadzenia działalności jako współnik – tylko dochody z tej działalności.

Przykład 28

Janina prowadzi działalność gospodarczą (wpis do CEIDG) i stosuje opodatkowanie kartą podatkową. Od 20 maja 2022 r. przystąpiła do spółki jawnej, co oznacza, że utraciła prawo do opodatkowania kartą podatkową. Od tego miesiąca przychody z działalności indywidualnej i prowadzonej w ramach spółki są opodatkowane na zasadach ogólnych. Ponieważ w maju 2022 r. wystąpiły dwie formy opodatkowania przychodów z działalności gospodarczej, Janina musiała opłacić za ten miesiąc składki na ubezpieczenie zdrowotne odrębnie od każdej formy opodatkowania.

Przykład 29

Patrycja prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG, a dodatkowo jest współnikiem w spółce jawnej i w trzech spółkach komandytowych. Przychody z tytułu działalności indywidualnej oraz z tytułu uczestnictwa w spółce jawnej dla celów podatkowych traktowane są jako przychody z działalności gospodarczej. Przy czym przychody z działalności indywidualnej są opodatkowane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, a przychody z udziału w spółce jawnej – na zasadach ogólnych. Przychody ze spółek komandytowych nie są przychodami z działalności gospodarczej.

Patrycja zobowiązana będzie opłacać składkę zdrowotną odrębnie od:

- dochodów ze spółki jawnej (zasady ogólne),
- przychodów z działalności indywidualnej (ryczałt),
- działalności w formie udziału w spółkach komandytowych – **jedna składka od podstawy wymiaru stanowiącej 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.**

Przykład 30

Michalina jest wspólnikiem w dwóch jednoosobowych spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością oraz w dwóch spółkach komandytowych. Dla celów podatkowych nie uzyskuje przychodów z działalności gospodarczej. Pani Michalina zobowiązana jest do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne od każdego rodzaju pozarolniczej działalności (w tym od każdej spółki danego rodzaju) odrębnie.

Oznacza to, że opłaca składkę w poczwórnej wysokości od podstawy wyliczonej jako: $4 \times 100\%$ przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

2. Roczna podstawa wymiaru składki w sytuacji prowadzenia kilku działalności

Możesz stosować w trakcie roku kalendarzowego różne formy opodatkowania, w sytuacji gdy:

- zgłosisz zmianę stosowanej formy opodatkowania na inną,
- zamkniesz, a następnie ponownie zarejestrujesz działalność w tym samym lub kolejnym miesiącu,
- jednocześnie prowadzisz różne rodzaje pozarolniczej działalności opodatkowane na różnych zasadach.

W związku z tym musisz obliczyć i zastosować roczną składkę od rocznej podstawy jej wymiaru **osobno w odniesieniu do okresów, w których stosowana jest dana forma opodatkowania**, czyli odrębnie w stosunku do okresów ze stosowaniem zasad ogólnych i podatku ewidencjonowanego.

Ważne

Jeżeli w trakcie roku kalendarzowego stosujesz różne formy opodatkowania, uwzględniasz przy wyliczaniu miesięcznej i rocznej składki dla danej formy opodatkowania jedynie te przychody, które uzyskujesz w ramach działalności opodatkowanej tą formą opodatkowania.

Ważne

Gdy stosujesz za część roku opodatkowanie podatkiem liniowym, a za pozostałą część opodatkowanie według innych zasad, to za okres opodatkowany podatkiem liniowym stosujesz stopę procentową składki 4,9%, a za pozostałe miesiące 9%.

Przykład 31

Henryka prowadzi działalność gospodarczą od 2015 r. Do czerwca 2022 r. opłacała podatek zryczałtowany, a od lipca 2022 r. – podatek na zasadach ogólnych, według skali. Za okres od stycznia do czerwca 2022 r. uzyskała przychody w wysokości 270 000 zł. Natomiast za okres od lipca do grudnia 2022 r. uzyskała dochód w wysokości 95 000 zł. Tym samym Henryka zobowiązana jest ustalić roczną podstawę wymiaru składki odrębnie dla każdej z form opodatkowania:

- za okres stosowania ryczałtu jako: $6 \times 100\%$ przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale (6 miesięcy x podstawa obowiązująca dla tego limitu przychodów);
- za okres stosowania zasad ogólnych w wysokości uzyskanych dochodów, czyli w wysokości 95 000 zł (wysokość dochodów jest wyższa od minimalnej podstawy rocznej obliczonej jako: $6 \times 3\,010 \text{ zł} = 18\,060 \text{ zł}$).

Przykład 32

Ignacy prowadził działalność gospodarczą i korzystał z opodatkowania według skali do maja 2022 r., po czym ją zlikwidował – dochody z tej działalności wyniosły 55 000 zł. Następnie rozpoczął prowadzenie działalności od sierpnia 2022 r., a jako formę opodatkowania stosował ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Za okres od sierpnia do grudnia 2022 r. uzyskał przychody w wysokości 120 000 zł. Limit 60 000 zł przychodów został przekroczony w październiku 2022 r. Obowiązująca podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne Ignacego w poszczególnych miesiącach 2022 r. wynosi:

- za styczeń – kwota odpowiadająca 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale 2021 r.;
- za miesiące od lutego do maja – dochód z miesiąca poprzedzającego;
- za miesiące od sierpnia do września – kwota odpowiadająca 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale;
- za miesiące od października-do grudnia – kwota odpowiadająca 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

Po zakończeniu 2022 roku Ignacy musi obliczyć roczną składkę od rocznej podstawy wymiaru ustalonej odrębnie w odniesieniu do przychodów z każdej formy opodatkowania:

- roczna podstawa wymiaru za okres opodatkowania na zasadach ogólnych odpowiada kwocie 55 000 zł, czyli dochodowi z działalności za okres od stycznia do maja; roczna podstawa nie może być niższa niż iloczyn liczby miesięcy podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu w roku składkowym i minimalnego wynagrodzenia, czyli 15 050 zł ($5 \times 3\,010 \text{ zł}$);

- roczna podstawa wymiaru za okres opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych powinna zostać obliczona jako iloczyn: 5 (liczba miesięcy prowadzenia działalności opodatkowanej tą formą) x kwota odpowiadająca 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w czwartym kwartale.

IV. Roczne rozliczenie składki zdrowotnej

1. Dopłata składki

Dopłata składki na ubezpieczenie zdrowotne może dotyczyć Ciebie jako płatnika składek, jeśli jesteś opodatkowany ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych albo rozliczasz się na zasadach ogólnych (skala, podatek liniowy).

Jeśli po zakończeniu roku kalendarzowego ustalisz, że kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne ustalona od rocznej podstawy jest większa niż suma składek na ubezpieczenie zdrowotne, które wpłaciłeś za poszczególne miesiące tego roku, będziesz musiał dopłacić składkę [23].

Kwota dopłaty stanowi różnicę między roczną składką na ubezpieczenie zdrowotne ustaloną od rocznej podstawy a sumą składek na ubezpieczenie zdrowotne wykazaną w przekazanych do ZUS dokumentach rozliczeniowych. Kwotę dopłaty składek wykazujesz w dokumentach rozliczeniowych, które składasz za kwiecień następnego roku [24].

Tę różnicę powinieneś dopłacić w terminie opłacania składek za kwiecień, czyli do 20 maja danego roku [25]. Jeśli się spóźnisz, zostaną Ci naliczone odsetki za zwłokę.

Ważne

Jeżeli ostateczny termin na przekazanie dokumentów przypada w święto (dzień ustawowo wolny od pracy), sobotę lub niedzielę, to przyjmuje się, że upływa on w następnym dniu roboczym.

2. Zwrot nadpłaty

Wniosek o zwrot nadpłaty składki na ubezpieczenie zdrowotne dotyczy tylko przedsiębiorców, którzy są opodatkowani:

- ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych,
- na zasadach ogólnych (skala podatkowa, podatek liniowy).

Gdy suma składek na ubezpieczenie zdrowotne, które za poszczególne miesiące, będzie wyższa niż roczna składka na ubezpieczenie zdrowotne ustalona od rocznej

podstawy, będzie Ci przysługiwał zwrot składki. Będzie to różnica między sumą składek na ubezpieczenie zdrowotne, które wykazałeś w dokumentach rozliczeniowych za poszczególne miesiące tego roku, a roczną składką ustaloną od rocznej podstawy.

Wniosek o zwrot będziesz mógł złożyć do 1 czerwca [26] i tylko w formie elektronicznej – za pośrednictwem PUE ZUS. Nie będziemy rozpatrywać wniosków złożonych po tym terminie [27]. Przepisy nie przewidują zwrotu nadpłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne przez ZUS z urzędu.

Po złożeniu rozliczenia rocznego przygotujemy wniosek o zwrot (w sytuacji wystąpienia nadpłaty składki), który zamieścimy na Twoim profilu na PUE ZUS. Twoim obowiązkiem będzie zweryfikować, podpisać i odesłać elektroniczną wersję wniosku do ZUS [28].

Jeśli nie złożysz wniosku w terminie miesiąca od upływu terminu do złożenia zeznania, o którym mowa w art. 45 ust. 1 ustawy o PIT (do 1 czerwca), przy jednoczesnym braku zaległości z tytułu składek lub nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, do zwrotu których zostałeś zobowiązany, kwota zwrotu będzie podlegała rozliczeniu na Twoim koncie płatnika składek [29].

Korespondencja w sprawie zwrotu przez Ciebie bezpodstawnie uzyskanego zwrotu tytułem nadpłaty składki, będzie Ci doręczana przez ZUS w postaci elektronicznej na PUE ZUS [30].

Korekty podstawy wymiaru oraz należnej składki na ubezpieczenie zdrowotne będziesz mógł dokonać tylko do dnia złożenia wniosku o zwrot nadpłaty, a jeśli nie złożysz wniosku - w terminie do końca czerwca [31].

V. Weryfikacja przez ZUS prawidłowości danych dotyczących form opodatkowania oraz wysokości przychodu/dochodu

Od stycznia 2022 r. możemy weryfikować kompletność i prawidłowość wykazywanych przez Ciebie w dokumentach rozliczeniowych danych w zakresie form opodatkowania i kwot przychodów lub dochodów – w drodze kontroli oraz na podstawie danych z KAS lub urzędu skarbowego [32].

Możemy zażądać, abyś przedstawił nam dokumenty potwierdzające formę obowiązującego Cię opodatkowania oraz wysokość przychodu lub dochodu. Będziesz miał na to 14 dni od dnia, w którym otrzymasz wezwanie. Możemy zażądać od Ciebie tych dokumentów, jeżeli [33]:

- nie będziemy posiadać tych informacji i nie będziemy mogli uzyskać do nich dostępu na podstawie odrębnych przepisów,

- będziemy mieli uzasadnione wątpliwości co do poprawności lub kompletności tych informacji.

VI. Pozostałe zmiany

1. Nowy tytuł ubezpieczenia – osoby powołane do pełnienia funkcji

Jeżeli jesteś lub będziesz powołany do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania i będziesz pobierał z tego tytułu wynagrodzenie, od 1 stycznia 2022 r. podlegasz obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu [34]. Powinieneś zostać zgłoszony do ubezpieczenia przez płatnika składek z kodem tytułu ubezpieczenia rozpoczynającym się od 22 50.

Nie ma znaczenia forma organizacyjno-prawna podmiotu wypłacającego wynagrodzenie – czy jest to podmiot publiczno-prawny (np. jednostka budżetowa, samorządowa, komisja państwowa albo samorządowa) czy też niepubliczny podmiot (np. spółka prawa handlowego, fundacja, stowarzyszenie itd.).

Czyli płatnik zgłosi Ciebie do ubezpieczenia zdrowotnego, jeśli spełnisz łącznie następujące przesłanki:

- 1) zostałeś powołany do pełnienia funkcji na mocy aktu powołania, w ścisłym tego słowa znaczeniu, tj. zostałeś powołany, a nie wybrany do pełnienia funkcji w organach podmiotów prywatnoprawnych lub publicznoprawnych, oraz
- 2) uzyskujesz z tytułu powołania wynagrodzenie podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym, niezależnie od źródła przychodu.

Nie obejmujemy Cię ubezpieczeniem, jeśli do pełnienia funkcji zostałeś powołany na podstawie aktu powołania i jednocześnie pełnisz tę funkcję:

- na podstawie umowy rodzącej obowiązek ubezpieczenia, czyli umowy o pracę albo zlecenia,
- jako członek rady nadzorczej i z tego tytułu jesteś objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

Podstawą wymiaru składki będzie dla Ciebie wynagrodzenie pobierane z tytułu powołania [35].

Przez wynagrodzenie rozumiemy „przychody”, o których mówią przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych [36], czyli przychody otrzymywane z tytułu powołania, podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym, niezależnie od źródła przychodu.

Ważne

Jeśli – jako osoba powołana do pełnienia funkcji przed 1 stycznia 2022 r. – otrzymałeś w styczniu 2022 r. wynagrodzenie należne za grudzień lub wcześniejszy okres 2021 r., to wynagrodzenia tego płatnik nie uwzględnił w podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne. Jest ono należne za okres, w którym nie było tytułu do ubezpieczenia.

Przykład 33

Łukasz w 2017 r. został powołany na członka zarządu spółki z o.o. Dostaje z tego tytułu wynagrodzenie. Nie została z nim zawarta umowa (o pracę albo o świadczenie usług) na wykonywanie tych obowiązków. Od 1 stycznia 2022 r. Łukasz musi być zgłoszony do ubezpieczenia zdrowotnego.

Przykład 34

Mariola została powołana 1 lutego 2022 r. na członka rady nadzorczej spółki akcyjnej. Ponieważ dostaje z tego tytułu wynagrodzenie, ale nie mieszka w Polsce, podlega ubezpieczeniom społecznym i nie podlega ubezpieczeniu zdrowotnemu jako członek rady nadzorczej. Spółka zgłasza Mariolę do ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu powołania od 1 lutego 2022 r.

Od 1 stycznia 2022 r. nie podlegają obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu biegli, tłumacze, mediatorzy, lekarze sądowi oraz inne osoby, którym sąd lub prokurator, na podstawie właściwych przepisów, zlecił wykonanie określonych czynności w postępowaniu tak cywilnym, jak i karnym. Również ubezpieczeniu zdrowotnemu nie podlegają biegli powołani na podstawie kodeksu postępowania karnego, którzy zostali powołani przez Izbę Administracji Skarbowej. Także nie podlegają ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu powołania członkowie wojewódzkich i powiatowych komisji lekarskich, o których mowa w ustawie o obronie ojczyzny.

Natomiast od 1 lipca 2022 r. przestali podlegać ubezpieczeniu osoby powołane, które uzyskują przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT i których roczne wynagrodzenie z tego tytułu nie przekracza kwoty 6.000 zł. Dotyczy to osób, których przychody otrzymywane są w związku z wykonywaniem czynności związanych z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich, bez względu na sposób powoływania tych osób.

Jeżeli jesteś taką osobą i Twoje wynagrodzenie z tego tytułu liczone **od początku roku** nie przekroczyło kwoty 6.000 zł, powinieneś zostać wyrejestrowany z ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba powołana od 1 lipca 2022 r.

Przykład 35

Adam został powołany do gminnej komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych. Otrzymuje wynagrodzenie z tego tytułu. Do 30 czerwca 2022 r. otrzymał w sumie, od początku roku 3.900 zł. Od 1 lipca 2022 r. powinien być wyrejestrowany z ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba powołana.

Obowiązek ubezpieczenia osób uzyskujących przychody, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT powstaje od dnia, w którym uzyskane od początku roku przychody z tych źródeł przekroczą limit 6.000 zł [37]. Od tego dnia rozpoczyna bieg ogólny termin 7 dni na dokonanie zgłoszenia do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.

Podstawę wymiaru składki dla tych osób stanowi kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia, w części przekraczającej kwotę 6.000 zł [38].

Ważne

Jeżeli jesteś **prokurentem** i otrzymujesz z tego tytułu wynagrodzenie podlegasz ubezpieczeniu zdrowotnemu i powinieneś być zgłoszony do tego ubezpieczenia z kodem tytułu ubezpieczenia 2250.

Jako prokurent, podobnie jak pozostałe osoby powołane do pełnienia funkcji, nieuzyskujące przychodów, o których mowa w art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT, podlegasz obowiązkowo ubezpieczeniu zdrowotnemu od dnia powołania do pełnienia funkcji za wynagrodzeniem, bez względu na jego wysokość. Podstawą wymiaru składki na Twoje ubezpieczenie zdrowotne jest kwota odpowiadająca wysokości wynagrodzenia pobieranego z tego tytułu, rozumianego jako przychód określony w ustawie o PIT.

Jeżeli otrzymujesz wynagrodzenia z tytułu powołania od więcej niż jednego płatnika, składkę na ubezpieczenie zdrowotne powinien opłacić każdy z płatników od przyznanego Ci wynagrodzenia [39]. Jeżeli uzyskujesz przychody w rozumieniu art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT, każdy z płatników zgłasza Cię do ubezpieczenia w momencie, gdy wypłacane przez niego wynagrodzenie przekroczy kwotę 6.000 zł. W przypadku, gdy uzyskujesz przychody w rozumieniu art. 13 pkt 5 lub 6 ustawy o PIT i jesteś powołany do pełnienia więcej niż jednej funkcji u jednego płatnika, płatnik zgłasza Cię do ubezpieczeń, gdy suma wynagrodzeń przekroczy kwotę 6.000 zł,

Przykład 36

Marian został w 2022 r. powołany do komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz jest prokurentem w spółce. Zarówno gmina jak i spółka

wypłaciły mu wynagrodzenia licząc, od początku roku, w kwotach niższych niż 6.000 zł. Powinien zostać wyrejestrowany z ubezpieczenia zdrowotnego z kodem 22 50 przez gminę, a od 1 lipca 2022 r. nadal podlega zgłoszeniu do ubezpieczenia jako osoba powołana przez spółkę.

Ważne

Od 1 stycznia 2023 r. ubezpieczeniu zdrowotnemu i ubezpieczeniom społecznym podlega jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność **komplementariusz w spółce komandytowo - akcyjnej**.

2. Obliczanie składki na ubezpieczenie zdrowotne z uwzględnieniem obniżenia do wysokości zaliczki na podatek

Jeśli rozliczasz składkę na ubezpieczenie zdrowotne za osoby, o których mowa w art. 85 ust. 1-13 ustawy zdrowotnej, a więc m.in. za:

- pracowników,
- osoby w stosunku służby,
- zleceniobiorców,
- bezrobotnych, którzy pobierają zasiłek lub stypendium,
- członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- postów i senatorów,
- osoby, które pobierają emeryturę lub rentę, zasiłek przedemerytalny lub świadczenie przedemerytalne,
- słuchaczy Krajowej Szkoły Administracji Publicznej im. Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego,
- osoby pobierające stypendium sportowe po ukończeniu 15. roku życia,

to obliczoną przez Ciebie składkę musisz obniżyć do wysokości kwoty zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Obliczasz ją zgodnie z przepisami ustawy o PIT w brzmieniu obowiązującym na dzień 31 grudnia 2021 r., o ile obliczona składka będzie wyższa od kwoty tej zaliczki.

Tym samym, kwota składki na ubezpieczenie zdrowotne za wskazanych ubezpieczonych nie będzie porównywana z wysokością faktycznej zaliczki na podatek obliczanej na zasadach obowiązujących od 1 stycznia 2022 r.

Okoliczność nieobliczania przez płatnika zaliczki na podatek musi dotyczyć przychodów wolnych od podatku dochodowego zgodnie z przepisami ustawy o PIT.

Przykład 37

Mirosława jest zatrudniona na podstawie umowy o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy. Jej wynagrodzenie za styczeń 2022 r., które stanowi podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne, wynosi 800 zł. Biorąc pod uwagę obowiązującą od 1 stycznia 2022 r. podwyższoną wysokość miesięcznej kwoty zmniejszającej podatek, która wynosi 425 zł, obliczenie zaliczki na podatek za styczeń 2022 r. wygląda następująco:

Składki na ubezpieczenia społeczne: $800,00 \text{ zł} \times 13,71\% = 109,68 \text{ zł}$

Podstawa opodatkowania:

$800,00 \text{ zł} - 109,68 \text{ zł} = 690,32 \text{ zł} - 250,00 \text{ zł}$ (koszty uzyskania przychodu) = $440,32 \text{ zł}$

Zaliczka na podatek: $440 \text{ zł} \times 17\% = 74,80 \text{ zł} - 425 \text{ zł}$ (kwota zmniejszająca podatek) = $-350,20 \text{ zł}$.

Oznacza to, że pracodawca nie odprowadzi za styczeń za Mirosławę zaliczki na podatek – wynosi ona bowiem 0 zł.

Aby ustalić wysokość należnej składki na ubezpieczenie zdrowotne za Mirosławę, pracodawca musi obliczyć kwotę hipotetycznej zaliczki na podatek, stosując zasady obowiązujące do 31 grudnia 2021 r. Uwzględni zatem wówczas obowiązującą kwotę zmniejszającą podatek, czyli 43,76 zł zamiast 425,00 zł.

Hipotetyczna zaliczka:

$440 \text{ zł} \times 17\% = 74,80 \text{ zł} - 43,76 \text{ zł}$ (kwota zmniejszająca podatek) = $31,04 \text{ zł}$.

Obliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne:

$800,00 \text{ zł} - 109,68 \text{ zł} = 690,32 \text{ zł} \times 9\% = 62,13 \text{ zł}$.

Z uwagi na to, że obliczona składka jest wyższa od kwoty odpowiadającej zaliczce na podatek ustalonej na zasadach obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., składka jest obniżana do tej kwoty i wynosi 31,04 zł.

3. Nowe zwolnienie z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne dla osób prowadzących działalność gospodarczą

Będziesz zwolniony z obowiązku opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne z tytułu działalności, jeśli:

- prowadzisz lub będziesz prowadzić działalność gospodarczą i równocześnie będziesz pracownikiem, a Twoja podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z umowy o pracę nie będzie przekraczać minimalnego wynagrodzenia, a dodatkowo:

- z wykonywanej działalności będziesz uzyskiwać przychody nie wyższe niż 50% minimalnego wynagrodzenia oraz
- będziesz od tych przychodów opłacać podatek dochodowy w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych.

Dotyczy Cię to również w sytuacji, gdy korzystasz z „ulgi na start”.

4. Finansowanie składek od wynagrodzeń z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz wynagrodzeń nieujawnionych

W odniesieniu do zaistniałych po 1 stycznia 2022 r. przypadków nielegalnego zatrudnienia lub zaniżania podstawy wymiaru składek za pracowników, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe oraz na ubezpieczenie zdrowotne ustalane od wynagrodzenia z tytułu nielegalnego zatrudnienia lub od części wynagrodzenia nieujawnionego, **nie będą obciążać pracownika i Ty jako płatnik składek będziesz musiał opłacić je w całości z własnych środków.**

Nielegalne zatrudnienie jest wtedy, gdy zatrudniasz pracownika, a w wymaganym terminie nie potwierdziłeś na piśmie rodzaju zawartej z nim umowy i jej warunków.

Ważne

Pomimo przeniesienia w tych sytuacjach obowiązku finansowania całości składek na Ciebie jako płatnika, dokumenty rozliczeniowe będziesz wypełniał tak jak dotychczas, czyli z wykazaniem ubezpieczonego w źródłach finansowania składek.

Przykład 38

Piotr został zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik w firmie budowlanej „Nowe domy” Sp. z o.o. od 1 czerwca 2021 r. Oddział ZUS w trakcie postępowania wyjaśniającego przeprowadzonego w czerwcu 2022 r. ustalił, że w dokumentach rozliczeniowych pracodawca wykazywał zaniżoną podstawę wymiaru składek w stosunku do faktycznej wysokości wynagrodzenia wypłacanego Piotrowi. Składki za okres od czerwca do grudnia 2021 r. od ustalonej faktycznej podstawy ich wymiaru są finansowane na zasadach dotychczasowych, a zatem składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe są współfinansowane przez pracodawcę i pracownika, składka na ubezpieczenie wypadkowe – przez pracodawcę, składka na ubezpieczenie chorobowe i zdrowotne – przez pracownika. Natomiast składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne należne za okres od stycznia do maja 2022 r. w części obliczonej od wynagrodzenia nieujawnionego w całości finansuje pracodawca.

VII. Zasady składania dokumentów i opłacania składek

1. Zasady składania dokumentów rozliczeniowych

Przepisy Polskiego Ładu wprowadziły zmiany do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych [40].

Dotyczą one obowiązku składania dokumentów rozliczeniowych do ZUS i opłacania składek. Zmieniły się także wzory dokumentów rozliczeniowych ZUS DRA i ZUS RCA, a raport ZUS RZA został zlikwidowany.

2. Nowe terminy składania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek

Nowe terminy dotyczą zarówno składania dokumentów rozliczeniowych, jak i opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy (FP) i Fundusz Solidarnościowy (FS), Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (FGŚP) oraz Fundusz Emerytur Pomostowych (FEP). Termin opłacania składek na wszystkie ubezpieczenia i fundusze jest ten sam. Zmiany dotyczą samych terminów dla poszczególnych grup płatników składek.

Od stycznia 2022 r. obowiązują następujące terminy do przekazywania dokumentów rozliczeniowych i opłacania składek za poprzedni miesiąc:

- **do 5. dnia** każdego miesiąca – dla jednostek i zakładów budżetowych m.in. urzędów gminy, miasta;
- **do 15. dnia** każdego miesiąca – dla płatników posiadających osobowość prawną, m.in.: spółek kapitałowych (spółek akcyjnych i spółek z o.o.), spółdzielni, stowarzyszeń, fundacji, jednostek samorządu terytorialnego, uczelni wyższych, kościołów, ZUS, ZOZ, itp.;
- **do 20. dnia** każdego miesiąca – dla pozostałych płatników składek, a więc płatników opłacających wyłącznie składki na własne ubezpieczenia (w tym wspólnicy spółki: cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej, jednoosobowej spółki z o.o.), przedsiębiorców i innych podmiotów nie posiadających osobowości prawnej, które zatrudniają innych ubezpieczonych, w tym spółek osobowych (spółki: cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej, komandytowo-akcyjnej).

Ważne

Nowe terminy dotyczą opłacania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, FP i FS, FGŚP oraz FEP rozliczanych w dokumentach składanych za styczeń 2022 r. i za następne miesiące.

Jeżeli jesteś objęty dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, składkę na ubezpieczenie zdrowotne rozliczasz do 20 dnia następnego miesiąca [41].

3. Nowe wzory dokumentów rozliczeniowych

W związku ze zmianami w zasadach ustalania podstawy wymiaru składki zdrowotnej za osoby prowadzące pozarolniczą działalność, od stycznia 2022 r. zmieniły się wzory dokumentów rozliczeniowych ZUS DRA i ZUS RCA. W dokumentach tych podawane są dodatkowe informacje, m.in. forma opodatkowania w danym miesiącu czy przychód lub dochód.

Dodatkowo nie obowiązuje już raport ZUS RZA. Od dokumentów składanych za styczeń 2022 r. rozliczasz składkę zdrowotną, także jeśli podlegasz wyłącznie temu ubezpieczeniu, w raporcie ZUS RCA. Dotyczy to także korekty raportów ZUS RZA za okresy 1999–2021.

Ważne

To, że formularz ZUS RZA przestał obowiązywać, nie znaczy, że musisz przerejestrować osoby, które zgłosiłeś do ubezpieczenia zdrowotnego na ZUS ZZA, i zgłosić je na ZUS ZUA.

Układ nowych bloków w dokumencie ZUS DRA i ZUS RCA znajdziesz poniżej.

Dane dotyczące rocznego rozliczenia (Blok: Roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne w przypadku stosowania opodatkowania w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz zasad ogólnych) będą dostępne począwszy od dokumentów rozliczeniowych składanych za kwiecień 2023 r.

W związku ze zmianami wprowadzonymi od 1 lipca 2022 r. nastąpi zmiana wzorów dokumentów rozliczeniowych ZUS RCA i ZUS DRA.

Obecnie trwają prace legislacyjne nad rozporządzeniem wprowadzającym nowe wzory dokumentów ZUS DRA i ZUS RCA. Nowe wzory pozwolą rozliczyć roczną składkę na ubezpieczenie zdrowotne wszystkim płatnikom objętym tym obowiązkiem. Przewidywany początek ich obowiązywania to 1 maja 2023 roku, czyli od dokumentów rozliczeniowych składanych za kwiecień 2023 r.

Zostaną zmodyfikowane: bloki XII na ZUS DRA i III.F na ZUS RCA „Roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne” w zakresie danych koniecznych do wyliczenia

rocznej składki odrębnie dla każdej z form opodatkowania (skala podatkowa, podatek liniowy, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych).

W odniesieniu do osób stosujących skalę podatkową zostanie dodane pole dotyczące kwoty należnego podatku za rok, za który dokonywane będzie rozliczenie roczne – wypełniane wyłącznie przez osoby ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, które korzystały z możliwości obniżania składki do wysokości zaliczki na podatek za poszczególne miesiące tego roku.

Dodane zostaną pola dotyczące informacji o zmianie formy opodatkowania (od 1 stycznia 2022 r. albo od 1 lipca 2022 r.).

Grafika 1. Projekt nowego bloku dotyczącego rocznego rozliczenia na ubezpieczenie zdrowotne w dokumentach ZUS DRA i ZUS RCA.

PLATNIK WYPEŁNIA POLA W WYZNACZONYCH KRATKACH KOMPUTEROWO, NA MASZYNIE LUB RĘCZNIE
DUŻYMI DRUKOWANYMI LITERAMI, CZARNYM LUB NIEBIESKIM KOLOREM

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	ZUS DRA	strona: 3	DEKLARACJA ROZLICZENIOWA
-----------------------------------	---------	-----------	--------------------------

12. Forma opodatkowania: ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

13. Suma przychodów w bieżącym roku kalendarzowym ⁸⁾

14. Deklaracja opłacania składek na podstawie przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym (zaznacz X jeśli chcesz ustalać składkę na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym)

15. Kwota przychodów z działalności gospodarczej uzyskanych w ubiegłym roku kalendarzowym ⁹⁾ (podaj w przypadku zaznaczenia p. 14)

16. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne

17. Kwota należnej składki

18. Bez formy opodatkowania

19. Podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne

20. Kwota należnej składki

XII. ROCZNE ROZLICZENIE SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE ¹⁰⁾

01. Rozliczenie składki zdrowotnej za rok

02. Zmiana formy opodatkowania od stycznia 2022 roku ¹¹⁾

03. Zmiana formy opodatkowania od lipca 2022 roku ¹²⁾

04. Forma opodatkowania: zasady ogólne – podatek według skali

05. Kwota dochodu osiągniętego z działalności gospodarczej w roku, którego dotyczy roczne rozliczenie

06. Kwota należnego podatku, za rok za który dokonywane jest roczne rozliczenie ¹³⁾

07. Roczna podstawa wymiaru składki

08. Roczna składka

09. Suma miesięcznych należnych składek wynikająca ze złożonych dokumentów za rok, którego dotyczy roczne rozliczenie

10. Kwota do dopłaty (p. 08 – p. 09) ¹⁴⁾

11. Kwota do zwrotu (p. 09 – p. 08) ¹⁵⁾

12. Forma opodatkowania: zasady ogólne – podatek liniowy

13. Kwota dochodu osiągniętego z działalności gospodarczej w roku, którego dotyczy roczne rozliczenie

14. Roczna podstawa wymiaru składki

15. Roczna składka

16. Suma miesięcznych należnych składek wynikająca ze złożonych dokumentów za rok, którego dotyczy roczne rozliczenie

17. Kwota do dopłaty (p. 15 – p. 16) ¹⁴⁾

18. Kwota do zwrotu (p. 16 – p. 15) ¹⁵⁾

PLATNIK WYPELNIŁA POLA W WYZNACZONYCH KRATKACH KOMPUTEROWO, NA MASZYNIE LUB RĘCZNIE
DUŻYMI DRUKOWANYMI LITERAMI, CZARNYM LUB NIEBIESKIM KOLOREM

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	ZUS DRA	strona: 4	DEKLARACJA ROZLICZENIOWA
-----------------------------------	---------	-----------	--------------------------

19. Forma opodatkowania: ryczałt od przychodów ewidencjonowanych

20. Kwota przychodów osiągniętych z działalności gospodarczej w roku, którego dotyczy roczne rozliczenie

21. Roczna podstawa wymiaru składki

22. Roczna składka

23. Suma miesięcznych należnych składek wynikająca ze złożonych dokumentów za rok, którego dotyczy roczne rozliczenie

24. Kwota do dopłaty (p. 22 – p. 23) ¹⁴⁾

25. Kwota do zwrotu (p. 23 – p. 22) ¹⁵⁾

ŁĄCZNA KWOTA DO DOPŁATY ALBO DO ZWROTU Z ROZLICZENIA ROCZNEGO ¹⁶⁾

26. Łączna kwota do dopłaty

27. Łączna kwota do zwrotu

XIII. OŚWIADCZENIE PLATNIKA SKŁADEK

01. Data wypełnienia (dd / mm / rrrr)

Oświadczam, że dane zawarte w formularzu są zgodne ze stanem prawnym i faktycznym.
Jestem świadomy(-ma) odpowiedzialności karnej za zeznanie nieprawdy lub zatajenie prawdy.

02. Podpis płatnika składek lub osoby upoważnionej

03. Pieczęć płatnika składek

Pouczenie: W przypadku niewpłacenia w obowiązującym terminie kwoty z poz. IX.02 lub wpłacenia jej w niepełnej wysokości, niniejsza deklaracja stanowi podstawę do wystawienia tytułu wykonawczego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2020 r. poz. 1427, z późn. zm.)

XIV. ADNOTACJE ZUS

- ¹⁾ Numer PESEL podaje się, o ile został nadany.
- ²⁾ Pół nie wypełnia się w dokumentach za okres od stycznia 2008 r., a w razie składania korekt za okres do grudnia 2007 r. może zostać wykazana kwota nie wyższa od kwoty dofinansowania uwzględnionego w deklaracji za ten okres, złożonej nie później niż w dniu 30 czerwca 2008 r.
- ³⁾ W polu należy wykazać wpłacaną za okres od stycznia 2016 r. kwotę podwyższenia zasiłku macierzyńskiego do wysokości kwoty świadczenia rodzicielskiego finansowanego z funduszu chorobowego.
- ⁴⁾ W polu tym należy także wykazać kwotę składek finansowanych z budżetu państwa, jeżeli dotację otrzymuje płatnik składek.
- ⁵⁾ Za okres od 1 kwietnia 2003 r. płatnik składek nie ma prawa do wynagrodzenia za rozliczenie składek na ubezpieczenie zdrowotne.
- ⁶⁾ Za okres od stycznia 2019 r. kwotę należnych składek stanowi suma stóp procentowych na Fundusz Pracy i Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych, a od stycznia 2020 r. na Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy.
- ⁷⁾ Kwota nadpłaty, zgodnie z art. 24 ust. 6a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.), podlega zaliczeniu przez Zakład z urzędu na poczet zaległych lub bieżących składek, a w razie ich braku na poczet przyszłych składek, chyba że płatnik składek złoży wniosek o zwrot składek.
- ⁸⁾ Kwota przychodów osiągniętych od początku roku kalendarzowego do końca miesiąca, za który dokonywane jest rozliczenie.
- ⁹⁾ Kwota rocznych przychodów w rozumieniu art. 81 ust. 2h ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.).
- ¹⁰⁾ Roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne dokonujesz począwszy od składki za 2022 r.
- ¹¹⁾ Zmiana formy opodatkowania na podstawie art. 14–15 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1265).
- ¹²⁾ Zmiana formy opodatkowania na podstawie art. 17 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw.
- ¹³⁾ Pole wypełniasz wyłącznie w sytuacji, gdy w roku, którego dotyczy roczne rozliczenie, stosowałeś obniżenie składki na ubezpieczenie zdrowotne do wysokości zaliczki na podatek zgodnie z art. 82 ust. 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- ¹⁴⁾ Wypełnij, jeśli składka roczna jest większa od sumy miesięcznych należnych składek wynikających ze złożonych dokumentów za rok, którego dotyczy roczne rozliczenie.
- ¹⁵⁾ Wypełnij, jeśli składka roczna jest mniejsza od sumy miesięcznych należnych składek wynikających ze złożonych dokumentów za rok, którego dotyczy roczne rozliczenie.
- ¹⁶⁾ Podajesz wyłącznie jedną kwotę: do dopłaty (p. 26) albo do zwrotu (p. 27). Jeśli w roku, który rozliczasz stosowałeś jedną formę opodatkowania wpiszesz ustaloną dla niej kwotę dopłaty albo zwrotu. Jeśli stosowałeś kilka form opodatkowania (skala podatkowa, podatek liniowy, ryczałt od przychodów ewidencjonowanych) wpiszesz ustaloną dla nich różnicę kwot dopłat i zwrotu.

4. Obowiązek przekazywania dokumentów rozliczeniowych

Zasady składania dokumentów nie uległy zmianie. Płatnicy, którzy rozliczają składki za nie więcej niż 5 osób, mogą składać dokumenty w formie papierowej. Pozostali płatnicy zobowiązani są do przekazywania dokumentów w formie elektronicznej.

Z powodu zmian w ustalaniu podstawy wymiaru składki zdrowotnej musisz co miesiąc (począwszy od okresu za styczeń 2022 r.) przekazywać dokumenty rozliczeniowe do ZUS, nawet jeśli prowadzisz działalność gospodarczą i opłacasz składki tylko na własne ubezpieczenia lub za siebie i osobę współpracującą. Zwolnieni ze składania dokumentów rozliczeniowych są:

- duchowni,
- osoby, które składają dokumenty za nianie,
- osoby, które podlegają dobrowolnie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

5. Korekta dokumentów

Korektę podstawy wymiaru składki i należnej składki na ubezpieczenie zdrowotne, które wykazujesz w dokumentach rozliczeniowych za poszczególne miesiące danego roku kalendarzowego [42], możesz składać do ZUS najpóźniej do:

- dnia złożenia wniosku o zwrot nadpłaconej składki, która wynika z rocznego rozliczenia (wniosek może być złożony w terminie do 1 czerwca za rok poprzedni), albo
- końca drugiego miesiąca – licząc od upływu terminu do złożenia zeznania za ten rok kalendarzowy [43], czyli do 30 czerwca następnego roku jeżeli nie złożyłeś wniosku o zwrot należnej składki na

Zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) w danym roku podatkowym musisz złożyć do urzędu skarbowego od 15 lutego do 30 kwietnia roku następującego po tym roku podatkowym. Jeśli złożysz takie zeznanie wcześniej, urząd skarbowy uzna, że złożyłeś je 15 lutego.

Kiedy na bieżąco powinieneś skorygować dokumenty rozliczeniowe za dany miesiąc

Dokumenty rozliczeniowe ze skorygowaną składką na ubezpieczenie zdrowotne powinieneś przekazać na bieżąco w poniższych sytuacjach:

- stosujesz opodatkowanie w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych i rozliczasz składki na podstawie przychodów uzyskanych w poprzednim roku kalendarzowym. W wyniku rocznego rozliczenia w Urzędzie Skarbowym ustaliłeś inną kwotę przychodu.

W takim przypadku, opłacasz składkę na ubezpieczenie zdrowotne przez cały rok w tej samej kwocie. Wysokość składki zdrowotnej ustalasz na podstawie przychodów z ubiegłego roku.

Jesteś zobowiązany złożyć korektę dokumentów, jeśli w rozliczeniu rocznym podatku w Urzędzie Skarbowym ustaliłeś kwotę przychodu za poprzedni rok w innej wysokości niż kwota przychodu, którą wykazywałeś w miesięcznych dokumentach rozliczeniowych przekazanych do ZUS.

W takiej sytuacji skoryguj dokumenty przekazane do ZUS od stycznia danego roku.

W przypadku, gdy miesięczne składki na ubezpieczenie zdrowotne zostały ustalone w kwocie niższej niż powinny być naliczone, zobowiązany jesteś dopłacić składki wraz z odsetkami za zwłokę

- zmieniałeś formę opodatkowania w trakcie roku

Masz prawo zmienić w Urzędzie Skarbowym formę opodatkowania w trakcie roku podatkowego [44]. Oznacza to, że nowa forma opodatkowania obowiązuje Cię od początku roku.

Dlatego w ZUS powinieneś skorygować dokumenty rozliczeniowe od stycznia danego roku.

Ważne!

W przypadku zmiany formy opodatkowania za rok 2022 w trybie przepisów przejściowych [45]:

- z ryczału na opodatkowanie według skali z mocą od 1 lipca 2022 r.,
- z podatku liniowego lub ryczału na opodatkowanie według skali z mocą wsteczną od 1 stycznia 2022 r.,

nie korygujesz miesięcznych rozliczeń składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Kiedy nie musisz korygować dokumentów rozliczeniowych za dany miesiąc

- Nieprawidłowe ustalenie wysokości przychodów/dochodów za dany miesiąc

Jeśli rozliczasz się na zasadach ogólnych lub ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych nie uwzględniasz przy obliczaniu wysokości dochodu za dany miesiąc lub wysokości przychodów liczonych narastająco od początku roku

określonego przychodu lub wydatków zakwalifikowanych jako koszty uzyskania przychodu, nie musisz korygować rozliczeń za dany miesiąc. Przychody te lub wydatki powinieneś uwzględnić na bieżąco w rozliczeniach za kolejny okres (tj. miesiąc, za który przekazujesz dokumenty rozliczeniowe w danym roku).

Nie musisz korygować miesięcznej składki zdrowotnej wstecz, ponieważ rozliczenie w zakresie przychodów/ dochodów i wysokości składki zdrowotnej będziesz uwzględniać w rozliczeniu rocznym.

Ta zasada dotyczy też sytuacji, w których na skutek zmiany przepisów [46] jakie weszły w życie 13 kwietnia 2022 r. nastąpiła zmiana w zakresie ustalania dochodu w odniesieniu do płatników opodatkowanych na zasadach ogólnych (wyłączenie przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym, uwzględnienie różnic remanentowych, wyłączenie odpisów amortyzacyjnych) lub przychodu w odniesieniu do płatników na ryczałcie (wyłączenie przychodów niepodlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym).

Kiedy musisz skorygować roczne rozliczenie

W rocznym rozliczeniu wykazywany jest faktyczny, osiągnięty przez Ciebie roczny przychód/dochód (w zależności od formy opodatkowania jaką stosowałeś w danym roku) i na jego podstawie ustalasz roczną należną składkę na to ubezpieczenie.

Dlatego w sytuacji, gdy będziesz korygował w Urzędzie Skarbowym zeznanie podatkowe w zakresie osiągniętego przychodu/dochodu za dany rok, powinieneś skorygować także roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne, które wykazałeś w dokumentach ZUS DRA/ZUS RCA za kwiecień danego roku. Korektę dokumentów za kwiecień z rocznym rozliczeniem możesz złożyć w trakcie 5 lat od dnia, w którym upłynął termin na ich opłacenie [47].

Ważne!

Każda korekta rocznego rozliczenia przekazana do ZUS po wniosku o zwrot nadpłaty lub po 30 czerwca danego roku zawsze będzie podlegała weryfikacji w ramach postępowania wyjaśniającego z KAS. Oznacza to, że dokument korygujący za kwiecień danego roku, w którym ulegnie zmianie roczne rozliczenie składki na ubezpieczenie zdrowotne będzie objęty postępowaniem prowadzonym we współpracy z KAS. Zmiana rozliczenia składki zdrowotnej za ten rok będzie zależna od wyniku tej weryfikacji. **Korekta rocznego rozliczenia powinna mieć odzwierciedlenie w korekcie zeznania podatkowego w urzędzie skarbowym.**

Jeżeli po upływie terminu na złożenie korekty dokumentów stwierdzimy, że należna składka na ubezpieczenie zdrowotne ustalona od rocznej podstawy wymiaru jest wyższa od sumy składek rozliczonych za poszczególne miesiące danego roku

kalendaryzowego, to powstałą różnicę przypiszemy do grudnia w danym roku kalendarzowym albo do stycznia w ramach roku składkowego lub ostatniego miesiąca podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu [48].

Podstawa prawna

[1] Art. 79 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561), dalej: ustawa zdrowotna.

[2] Art. 79a ustawy zdrowotnej.

[3] Art. 81 ust. 2c–2d ustawy zdrowotnej.

[4] Art. 10 ustawy z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 807).

[5] Art. 81 ust. 2ca ustawy zdrowotnej

[6] Przeciętne miesięczne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, dalej: przeciętne miesięczne wynagrodzenia w czwartym kwartale.

[7] Art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265), dalej: ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r.

[8] Art. 81 ust. 2 oraz 2b ustawy zdrowotnej.

[9] Art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r.

[10] Art. 14 ustawy z 9 czerwca 2022 r.

[11] Art. 81 ust. 2f ustawy zdrowotnej.

[12] Art. 81 ust. 2h ustawy zdrowotnej.

[13] Art. 17 ustawy z 9 czerwca 2022 r.

[14] Art. 82 ust. 2e ustawy zdrowotnej.

[15] Art. 15 ustawy z 9 czerwca 2022 r.

[16] Art. 17 ustawy z 9 czerwca 2022 r.

[17] Art. 82 ust. 2z ustawy zdrowotnej.

[18] Art. 81 ust. 2za ustawy zdrowotnej.

[19] Art. 81 ust. 2ya ustawy zdrowotnej.

[20] Art. 81 ust. 2zaa ustawy zdrowotnej.

- [21] Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, z późn. zm.).
- [22] Art. 81 ust. 2za ustawy zdrowotnej.
- [23] Art. 81ust. 2j ustawy zdrowotnej.
- [24] Art. 82 ust.2k ustawy zdrowotnej.
- [25] Art. 81 ust. 2l ustawy zdrowotnej.
- [26] Art. 81 ust. 2n ustawy zdrowotnej.
- [27] Art. 81 ust. 2m ustawy zdrowotnej.
- [28] Art. 81 ust. 2qa ustawy zdrowotnej.
- [29] Art. 81 ust. 2va ustawy zdrowotnej.
- [30] Art. 81 ust. 2y ustawy zdrowotnej.
- [31] Art. 81 ust. 2o ustawy zdrowotnej.
- [32] Art. 82 ust. 2c–2h ustawy zdrowotnej.
- [33] Art. 82 ust. 2c ustawy zdrowotnej.
- [34] Art. 66 ust. 1 pkt 35a ustawy zdrowotnej.
- [35] Art. 81 ust. 8 pkt 11a ustawy zdrowotnej.
- [36] Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2647), dalej: ustawa o PIT.
- [37] Art. 81 ust. 8 pkt 11a ustawy zdrowotnej.
- [38] Art. 82 ust. 2 ustawy zdrowotnej.
- [39] ustawa o PIT.
- [40] Art. 87 ust. 1c ustawy zdrowotnej.
- [41] Art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.
- [42] Art. 81 ust. 2y ustawy zdrowotnej.
- [43] Art. 45 ust. 1 ustawy o PIT.
- [44] Art. 9 ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2020 r. poz. 1905) oraz art. 9a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119).
- [45] [2] Art. 14, art. 15 i art. 17 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1265).
- [46] Art. 10, art. 35 i art. 36 ustawy z dnia 9 lutego 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 807).

[47] Art. 48d ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1009)

[48] Art. 81 ust. 2zb ustawy zdrowotnej.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych

ul. Szamocka 3,5

01-748 Warszawa

www.zus.pl

- Platforma Usług Elektronicznych: www.zus.pl
- Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:
 - [22 560-16-00](tel:225601600) dla tel. komórkowych i stacjonarnych
koszt połączenia według umowy klienta z operatorem telekomunikacyjnym
 - e-mail: cot@zus.pl
- E-wizyta: www.zus.pl/e-wizyta